

מסורת הש"ס

א (ביק פג. ב"מ ח; ז) ו**ב** (בי"מ ק: ספסדרין טו. גישין דף לנ.), א **ב** י"מ דף לז: (ד' דגור זה שייך לנעלמ: במשנה), (ס' ג"א) שייך לעיל במשנה), (ו' גשיין לעיל במשנה מב:), (ו' וע"ע בחוס' ב"ק פג. ד"ה דבר וכו' מנזכר טפ"ח), (ח' ג"א) שייך לעיל במשנה),

גליון הש"ס

גמרא ומ"ש מגורח גדולה. לשון ה' מוקשה הא כזה פשוט דפשוט ללא ח"ף דבר שגמדה וממ"ש מוס' וחס' כן אין שייך ומ"ש וחי'ל למפרך מסגדא מנורה בת י' לטרין הא לא הוי ממין הטענה (וכאמח' לזכא פרזכא דללמא למי כר"א) עכ"פ לישנא ומ"ש ממה: תרוב' דיה לאו וכו', ולפאד' דמוקי' לה בגמורה של חליות ניהא. משמע דלמסקי' יסחר הקופיא. וקשה לו הא גם למסקנא ניהא דייג' דבגדייהא נקט פסקי דניס' מה שזה ככל גווי' דברישא מנורה גדולה פטור אף בחליות ומשום דבר שגמדה. וספא דעשרה חייב אף בחליות מזה דיוכל לגוררה. אבל אזור לא נקט דלא הוי ככל גווי' רק נתייסי:

מוסף רש"י

וסלע היה שזה פטור. הלא מן השנויה, שאין כלן הולכה בתקנת (ב"מ ד:). ושלשה דינרים היה שזה חייב. לשפע שכן היה שזה ומשגל לו דינר שזהו לו (שם). ושחיה היה שזה. והלא מנעב את ההלה את יתר דמין, וקא סבר האי תנא המלה על הפטור שומר שכן הוא (שם). מסתרי' לאן הולכה השנויה שאין כלן הולכה שמיז לו כלום (שם).

רבינו חננאל

אין נשבעין עליהם. דתידי על כל [דבר] פשע כלא. על שור על חבור על של עולם פרט. על כל אבדה חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אחת הן ואם כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המוטלטל וגופו ממוקן אף כל כיצא בו. יצאו קרקעות שאין מטלטלין. יצאו עבדים כתיבי כהו לרשת אחוזה והקדשו לקרקעות. יצאו שטרות שאין גופן [ממון] דלאיהי בעלמא בעידי. יצאו הקדשות רעוה כתיב ולא הקדש. ואין בקרקעות ולא בעבדים ולא בשטרות ולא בהקדשות תשלומי ד' וה'. דכל היכא דאיכא כפל כגון הגונב שנה נמצא בידו כמות שהוא ולא מכור משלם [כפל] כשמצדו ד' והוא הדין בקר ה'. אבל אלו שאין כפל מעשיתו מוכתיב אין יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. וכתיב בהן אם ימצא הגנב ישלם שנים ודיינינן להו בכלל ופרט וכלל. דתידי כי יתן איש אל רעהו כלל. כסף או כלים פרט. וגונב מבית האיש חזר

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וגו'.

היא דתניא בהשולל (ב"מ דף ז:): פרשה ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר ושלשית בשואל וגבי שומר חנם אין לו עליו

אלא שזועה כדכתיב (שמות כז) ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו: (ד' **אינו משלם**. גניבה ואצירה הכמוזה צו ליחייב דכתיב (שם) חס' גנב יגנב מעמנו: **ידיעא בעניניה**. דכיון דלמר ליה צית זה מלא וזה מחזירה לו חסירה נראה חסרונה והרי הוא כזה אומר עד החלון וזה עד הזי: (ט' זיז. קורה של עלייה הזולטת בתוך הבית: **אלא מנורה קטנה פטור**. דאין ההודאה ממין הכפירה ומה שטענו לא הודה לו: **אין לך בידי אלא צה חמש חייב**. לקמן מפרש לה: **אזורה נמי ליסני**. אזורה צת עשר אמות יש לי בידך והלה דאומר אין לך בידי אלא צת חמש חייב ולוקמה בלאזורה צת חתיכות הרצה ולייפי אהדי' בתפירת מחט: **לגוררה ולהעמידה על משקל חמש ליטרין**. אבל בגדולה וקטנה ליכא למימר הכי ובאזורה ליכא למימר חתך הימנה שהרי ראשיה ניכרין: **מתני' שקל חצי סלע: מי נשבע**. כמה היתה שזה: **מי שהפקדון אכלו**. המלוה. ובגמרא [ע"כ]

מפרש אהייא קאי: **ויזיל הנה אם הפקדון**. ושמה לא דקדק זה בשומא ויפסלנו לעדות ולשנועה: ויפסלנו לעדות ולשנועה: גמ'

ליפולוג וליתני בדידה במה דברים אמורים בבית מלא אבל בית זה מלא חייב אלא אמר רבא ילעולם אינו חייב עד שיטעננו בדבר שבממדה ושבמשקל ובשבמנין ויורה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין תניא בוותיה דרבא כור תבואה לי בידך והלה אומר אין לך בידי פטור ימנורה גדולה יש לי בידך אין לך בידי אלא מנורה קטנה פטור יאזורה גדולה יש לי בידך ואמר אין לך בידי אלא בת חמש ליטרין חייב כללו של דבר לעולם אינו חייב עד שיטעננו בדבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין ויורה לו בדבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין כללו של דבר לאתויי מאי לאו לאתויי בית זה מלא *ומאי שנא מנורה גדולה ומנורה קטנה מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אי הכי בת עשר בת חמש נמי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו אמר ר' שמואל בר רב יצחק הכא בַּמנורה של חליות עסקינן דקא מודה ליה מינה אי הכי אזורה נמי גיתני ולוקמי בדלייפי אלא דלייפי לא קתני הכא נמי בשל חליות לא קתני אלא אמר ר' אבא בר ממל *שאני מנורה הואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על חמש ליטרין: **מתני'** *המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון אמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שזה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שזה פטור *סלע הלוייתך עליו ושקל היה שזה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו ושקל היה שזה חייב *סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שזה והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך עליו ושתיים היה שזה חייב ומוי נשבע מי שהפקדון אצלו שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון: גמ'

אף על גז דהודה לו מה שטענו דזעינן דבר שגמדה והשתא ניהא נמי דמיייתי צוה הכלל צית זה מלא דלצית סתם לא אינעריך דמרישא שמעינן לה כיון דלא הוי דבר שגמדה: **וי'וציא הלה את הפקדון**. פירש כקונטרס שמא לא דקדק זה בשומא ויפסלנו לעדות ולשנועה וכן פר"ח כאן אבל צריש המפקיד (ב"מ דף ל:): הקשה לדברי המפרש כן וכי עזדינן תקנה לרשיעי אלא טעמא שמא יוציא הלה הפקדון וגמלא שזועת לזה לצטלה [וע"ע מוס' ב"מ ל: ד"ה שמא']:

הא כי אזור נמי נימא חייב ונוקמה בדלייפי והוא דאודי באזור קטן מקצת ממנו אלא מולא קתני אזור בדלייפי. וכן נמי מנורה של חליות לא קתני. ושאני מנורה הואיל ויכול למנורה של עשר ליטרין לגוררה ולהעמידה אותה בעצמה בה' ליטרין ונמצאת הטענה וההודאה בדבר אחד: והני קרקעות ועבדים ושטרות ששינו אין נשבעין עליהן שבועתא דאורייתא. אבל שבועה דרבנן נשבעין עליהן. דגריסי' בכתובות פרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך (דף י"ט) בענין המוגמת כתובתה סבר רמי בר חמא שבועתא דאורייתא כו'. ואסיקנא. אלא אמר רבא שבועה מדרבנן (ז' אלא להפיס רעוה של בעל (הבית): **מתני'** המלוה את חברו על המשכון ואבד ואמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שזה. והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שזה פטור כי לא הודה לו הלה שנשאר לו כלום עליו. אלא [אמר] לו ההלואה היתה כנגד המשכון כיון דקיימא לן שהמלוה על המשכון שומר שכר ושומר שכר חייב בגניבה ואבירה חייב המלוה בדמי המשכון. לפיכך יצאה המלוה בדמי המשכון כו'. עד מי נשבע מי שהפקדון אצלו שמא ישכב זה ויוציא הלה את הפקדון.

שבועת הדיינין פרק ששי שבועות

מג.

וב בבהמה לשמור חזר ובכ"ף. לע"ג דצריש ת"כ קאלמר מפרט וכלל כילד ומיייתי האי קרא לסיומנא בעלמא הוא דנקטיה דהכא כלל ופרט וכלל הוא: **בבצורות דמיין**. נראה דלענין צנת לכ"ע לאו בצורות דמיין וכמחוצרות דמו דגמר מקצירת סממנין שהיתה לאחר שעומדין ליקצר ולענין בעל חוב כיון דלא לריכי לארעא לכ"ע בצורות דמיין דמנוכה צפרק ענרה (כתובות דף נא. וסס) גבי הא דלומר רב יוסף זיל קאן לה מתמרי דעל צוריא דפריך סוף סוף כל העומד לגזוז כגוזו דמי ואי הוה שייך לפלוגתא דהכא מאי קשיא ליה דלמא כרזנן צצירה ליה מיהו ר"ח פירש דהוי כר"מ דקיימא לן הכי משום דצפרק הכונס (ב"ק דף נט: וסס) פסקינן כר"ש דלמר אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים כדמפרש טעמא בגמרא דכי אמר רחמנא ובער בשדה אחר שום זה לא יחא אלא על גז שדה אחר ה"מ מידי דלריך לשדה הני כיון דלא לריכי לשדה צעיייהו צני' לשלומי אלמא דתלושין דמו: **ואלא ע"א דבר שבמדה כו'**. פריצ"א דני"ל מההיא דדרשין צריש מרובה (ב"ק דף סג: וסס) שלמה למעוטי דבר שאינו מסוים והיינו שלא צמדה ובמשקל ובמנין ומיהו י"מ שם פירוש אחר דאמא לאפוקי חצי רמון וחצי אגוז כדלמרינן בזהבז (ב"מ דף מו.). גבי קנין מה נעל דבר המסוים אף כל דבר המסוים לאפוקי חצי רמון וחצי אגוז (ללא'): (ט' **זה אומר עד הזיז**. למי"ד היך פטור (ב"מ דף ז.) כריך להעמיד כגון שזה עצמו שמודה ארץ צעין: **ליפולוג ולייתני בדידה**. דכלאו הכי מייירי סיפא צצית זה דצצית סתם אפילו עד הזיז עד החלון אין דבר שגמדה: **ואלא אומר רבא**. וא"ת ואמאי לא חשיב צית זה מלא דבר שגמדה דכיון דלמר ליה צית זה מלא וזה מחזיר לו חסירה נראה שחסרונה והרי הוא כזה אומר עד הסירה וזה אומר עד הזיז וי"ל דצשאין חסירה אלא מעט מקריא מלאה ואין ידוע מה ציייהס אי נמי צעינן שיחירי מדה שהולאמו: **לאן לאתויי בית זה מלא**. ואס' תאמר דלמלא לאתויי צית סתם דלכתי לא תנא ליה דטעמא דפטורא צרישא הוי משום דמה שזהה לו לא טענו כדפירש וצית סתם הודה לו מה שטענו וי"ל דלשון שטיעננו משמע שניכרות טעונתס וידוע מה צצנייהס והיינו נמי לישנא דרצבא גופיה ולשון ויודה משמע שמוכיר צהודלמו מדה אבל קשיא אמאי תני זה הכלל הא לא שייך לרישא דהוי מה שטענו לא הודה לה *ולמאי דמוקי לה צמנורה של חליות ניהא דצרישא אפילו של חליות פטור

אמר ר' יוחנן איש גל צעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור ומת או נשקר או נשבה אין ראיה:

1. בי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגבב מבית האיש אם יפוצא הגנב ישלם שנים: שמות כב ו

2. בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר ומת או נשקר או נשבה אין ראיה: שמות כב ט

רבינו חננאל (המשך) בסורקות בגופן של גפנים: אוקמה ר' יוסי בר' חנינא דברי הכל מחובר לקרקע והיי הוא כקרקע. ובענבים העומדות ליכצר פליגי. ר' מאיר סבר כבצורות דמיין: **מתני'** אין נשבעין אלא על דבר שבמדה כו'. כיצד אמר ליה בית מלא מסרתי לך והלה אומר איני יודע. אלא מה שהנתת אותה נוטל פטור: זה אומר עד הזיז וזה אומר עד החלון היה חייב. זה מלא תבואה חייב. אוקמה רבא דאינו חייב עד שיטעון בדבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין ויורה לו דבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין. תניא בוותיה דרבא ויבדקוהו ויורה לו בידך אין לך כור תבואה לי בידך אין לך בידך פטור. כור תבואה לי בידך אין לך בידך אין לך בידך אלא לתך חייב: מנורה גדולה לי בידך אין לך בידך אלא מנורה קטנה פטור. מנורה בת עשר ליטרין לי בידך אין לך בידך אלא בת ה' ליטרין חייב: אזור גדול לי בידך. אין לך בידך אלא קטן פטור. כללו של דבר אינו חייב עד שיטענו בדבר שבמדה ושבמשקל כו': ואקשינן מ"ש בשטענו מנורה גדולה והודה לו בקטנה דפטור דאמר' מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו. בשטענו מנורה בת עשר ליטרין והודה לו במנורה בת ה' ליטרין נמי נימא מה שטענו לא הודה לו כו'. וידייקנן בשטענו במנורה של חליות בת י' ליטרין והודה לו במקצת הטענה ממנה בה' ליטרין. ודחינן

ואמרן

הא כי אזור נמי נימא חייב ונוקמה בדלייפי והוא דאודי באזור קטן מקצת ממנו אלא מולא קתני אזור בדלייפי. וכן נמי מנורה של חליות לא קתני. ושאני מנורה הואיל ויכול למנורה של עשר ליטרין לגוררה ולהעמידה אותה בעצמה בה' ליטרין ונמצאת הטענה וההודאה בדבר אחד: והני קרקעות ועבדים ושטרות ששינו אין נשבעין עליהן שבועתא דאורייתא. אבל שבועה דרבנן נשבעין עליהן. דגריסי' בכתובות פרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך (דף י"ט) בענין המוגמת כתובתה סבר רמי בר חמא שבועתא דאורייתא כו'. ואסיקנא. אלא אמר רבא שבועה מדרבנן (ז' אלא להפיס רעוה של בעל (הבית): **מתני'** המלוה את חברו על המשכון ואבד ואמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שזה. והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שזה פטור כי לא הודה לו הלה שנשאר לו כלום עליו. אלא [אמר] לו ההלואה היתה כנגד המשכון כיון דקיימא לן שהמלוה על המשכון שומר שכר ושומר שכר חייב בגניבה ואבירה חייב המלוה בדמי המשכון. לפיכך יצאה המלוה בדמי המשכון כו'. עד מי נשבע מי שהפקדון אצלו שמא ישכב זה ויוציא הלה את הפקדון.

עין משפט ונר מצוה

עא א ב מיי פ"ה מה' טוען הלכה ד ופי"ז מהלכות שכירות הלכה ד קמג עשין פטו זא טוע"ע חו"מ סימן זא סעיף ד ועיין גמ"מ: **עב** ג מיי פ"ד מה' טוען הלכה א קמג שם טוע"ע חו"מ סימן פח סעיף כד: **עג** ד מיי שם פ"ג הלכה ט קמג שם טוע"ע חו"מ סימן פח סעיף כה: **עד** ה מיי שם טוע"ע שם סעיף כו: **עה** ו מיי שם הלכה ח טוע"ע שם סעיף כז: **עז** ז ח מיי שם הלכה ט טוע"ע שם סעיף כה: **עז** ט מיי שם קמג סס: **עה** י מיי פ"ג מהלכות מלוה הלכה ד קמג עשין זא טוע"ע חו"מ סימן עב סעיף ט וסעיף טו וע"ש: **עפ** כ מיי שם טוע"ע שם סעיף י: **פ** ל מ מיי שם טוע"ע שם סעיף י:

תורה אור השלם

1. בי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגבב מבית האיש אם יפוצא הגנב ישלם שנים: שמות כב ו

2. בי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמר ומת או נשקר או נשבה אין ראיה: שמות כב ט

רבינו חננאל (המשך)

בסורקות בגופן של גפנים: אוקמה ר' יוסי בר' חנינא דברי הכל מחובר לקרקע ובענבים ההומדות ליכצר פליגי. ר' מאיר סבר כבצורות דמיין: **מתני'** אין נשבעין אלא על דבר שבמדה כו'. כיצד אמר ליה בית מלא מסרתי לך והלה אומר איני יודע. אלא מה שהנתת אותה נוטל פטור: זה אומר עד הזיז וזה אומר עד החלון היה חייב. זה מלא תבואה חייב. אוקמה רבא דאינו חייב עד שיטעון בדבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין ויורה לו דבר שבמדה ושבמשקל ובשבמנין. תניא בוותיה דרבא ויבדקוהו ויורה לו בידך אין לך כור תבואה לי בידך אין לך בידך פטור. כור תבואה לי בידך אין לך בידך אין לך בידך אלא לתך חייב: מנורה גדולה לי בידך אין לך בידך אלא מנורה קטנה פטור. מנורה בת עשר ליטרין לי בידך אין לך בידך אלא בת ה' ליטרין חייב: אזור גדול לי בידך. אין לך בידך אלא קטן פטור. כללו של דבר אינו חייב עד שיטענו בדבר שבמדה ושבמשקל כו': ואקשינן מ"ש בשטענו מנורה גדולה והודה לו בקטנה דפטור דאמר' מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו. בשטענו מנורה בת עשר ליטרין והודה לו במנורה בת ה' ליטרין נמי נימא מה שטענו לא הודה לו כו'. וידייקנן בשטענו במנורה של חליות בת י' ליטרין והודה לו במקצת הטענה ממנה בה' ליטרין. ודחינן

הא כי אזור נמי נימא חייב ונוקמה בדלייפי והוא דאודי באזור קטן מקצת ממנו אלא מולא קתני אזור בדלייפי. וכן נמי מנורה של חליות לא קתני. ושאני מנורה הואיל ויכול למנורה של עשר ליטרין לגוררה ולהעמידה אותה בעצמה בה' ליטרין ונמצאת הטענה וההודאה בדבר אחד: והני קרקעות ועבדים ושטרות ששינו אין נשבעין עליהן שבועתא דאורייתא. אבל שבועה דרבנן נשבעין עליהן. דגריסי' בכתובות פרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך (דף י"ט) בענין המוגמת כתובתה סבר רמי בר חמא שבועתא דאורייתא כו'. ואסיקנא. אלא אמר רבא שבועה מדרבנן (ז' אלא להפיס רעוה של בעל (הבית): **מתני'** המלוה את חברו על המשכון ואבד ואמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שזה. והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שזה פטור כי לא הודה לו הלה שנשאר לו כלום עליו. אלא [אמר] לו ההלואה היתה כנגד המשכון כיון דקיימא לן שהמלוה על המשכון שומר שכר ושומר שכר חייב בגניבה ואבירה חייב המלוה בדמי המשכון. לפיכך יצאה המלוה בדמי המשכון כו'. עד מי נשבע מי שהפקדון אצלו שמא ישכב זה ויוציא הלה את הפקדון.

^[1] אולי צ"ל ילא שטרות אע"פ שמתעללין אין גופן ממון וכו'

^[2] אולי צ"ל דפרע דייק ר' וכן צפ"א מעידה שהיא פרועה השנויה אינה אלא וכו'